

North Sea Trail - international vandrerute

Nordsøstien er en del af North Sea Trail og NAVE Nortrail-projektet, hvor målet er at etablere vandreruter på gamle historiske spor rundt om hele Nordsøen. 26 regioner fra Danmark, Norge, Sverige, Tyskland, Holland, England og Skotland medvirker i projektet, hvor redningsveje,

kirkestier, kongeveje, drivveje og sejlruiter er kædet sammen med natur- og kulturhistoriske seværdigheder.

North Sea Trail er mere end en vandrerute. Man kan lade sig inspirere til at lave egne ture ved hjælp af hjemmesiden www.northseatrail.org. Her kan man også finde beskrivelser af myter og historier eller den kultur, vi har til fælles omkring Nordsøen.

Vandrere, turister og lokale får nu mulighed for at opleve de unikke kystlandskaber, og hvordan livet har formet sig rundt om Nordsøen.

North Sea Trail har en samlet længde på 5.000 km og er overalt skiltet med et svunget "N" med form som en bølge. Stien følger fortrinsvis eksisterende mark- og skovveje, stier og biveje i det åbne land. Nogle steder er der trampestier, der følger terrænen, skel eller læhegn. Der føjes hele tiden nye strækninger til, og mere detaljeret information om de enkelte dele af ruten kan findes på www.northseatrail.org

I Danmark er vandreruten på ca. 1.500 km. Fra Tyskland gennem Sønderjylland og Vestjylland følger den de gamle drivveje. Ved Agger og frem til Skagen går den langs Vestkysten, derefter ned langs Kattegats "milde kyst" og ud på Djursland. Herfra er der færgeforbindelse til Sjællands Odde, hvor ruten fortsætter gennem det vestlige og sydlige Sjælland til Møn. I det nordlige Jylland er der udgivet folderer for de enkelte delstrækninger af Nordsøstien. Denne folder er en del af den samlede serie og dækker strækningen fra Sæby til Melholt, som er 38 km lang.

Samarbejde og finansiering

I Vendsyssel, Himmerland og Thy er det amterne, de lokale statskovdistrikter og Midt-Nord Turisme, som har stået for etableringen af Nordsøstien i et tæt samarbejde med kommunerne, museerne, de lokale arkiver og de organisationer, der repræsenterer landbrug, natur, friluftsliv, turisme samt ikke mindst de lokale lodsejere. Projektet er delvist finansieret af EU gennem Interreg-III B programmet for Nordsøen, der har som mål at fremme en bæredygtig udvikling og forvaltning af miljø, naturressourcer og kulturarv.

www.northseatrail.org

Niels Bohrs Vej 30 - 9220 Aalborg Øst - Tlf. 9635 1000 - www.nja.dk

 Nordsøstien
North Sea Trail

**Strækningen
Sæby - Melholt**

Vandring i kystens kulturhistorie

The North Sea Trail/NAVE Nortrail project is partly funded by EU through the Interreg III B North Sea Programme

Sæby

Sæby blev antagelig anlagt som en af Valdemartidens kystbyer. Arkæologiske fund indikerer, at der ved kysten har været en bymæssig bebyggelse tilbage til ca. 1100. Op gennem 1400-tallet ses det, at Sæby får stadig større betydning for bispesædet i Børglum. I 1462 søgte og fik bispem pavelig tilladelse til at omdanne byens kirke til et karmeliterkloster. Sæbys ældst kendte købstadsprivilegier blev i 1524 tildelt på Børglumbispens foranledning, men allerede tilbage til 1400-årene kendes borgmestre i Sæby.

Sæby opstod ved kysten langs Sæby Å og har herved fået en oprindelig øst-vest orientering. Det tidligste Sæby er sandsynligvis vokset frem som et to-delt samfund, - et fiskerleje ved kysten og en landsby ved et vejkryds og broen over Sæby Å. Byens udstrækning begrænsede sig stort set til Algade, der snøede sig langs sydsiden af åen, fra kysten til Søndergade. I byen var der en udtalt kvartersdeling, hvor søens folk og fiskerne boede i den del af hovedstrøget, der lå øst for den gamle klosterkirke, det der i dag er Strandgade. Gaden mandede tidligere direkte ud i stranden. Husene i dette kvarter var væsentligt mindre end de større embedsmandsboliger og købmandsgårde, der lå i den vestre ende af hovedstrøget, det nuværende Algade.

Sæby gamle rådhus

Kirken i Sæby

For enden af Algade, nord for åen, ligger Sæby Mølle. Anlæggelsesåret kendes ikke, men møllen eksisterede i hvert fald i 1640. Ved inddæmning er der skabt en møllelesø, hvor den stille å opstemmes ved stemmeværket, for at blive ført ind til to store møllehjul, underfaldshjul, der i 1926 blev erstattet af en turbine. Fra 1805 var møllen igennem flere år i slægten Aabels eje. I 1938 blev møllen nedlagt og omdannet til snedker- og karetmagerværksted. Møllen er omfattet af bevaringsplanen fra 1968 og er i dag fredet.

Havnen, der oprindeligt var en åhavn, var alfa og omega for Sæby. Det ses tydeligt ud fra byens toldregnskaber, at eksporterhvervet var vigtigt. Men åhavnen sandede til, og når det skete, kunne havnen ikke besejles, hvilket igen fik afgørende indflydelse på byens økonomi. Efterhånden overtog fiskerlejet Fladstrand, det senere Frederikshavn, rollen som områdets eksport- og importsted. I dag benyttes havnen først og fremmest af lystsejlere.

Aktivitet på havnen i Sæby

Asaa

I løbet af middelalderen opstod landsbyer nær kysten ved de fire åer Voer Å, Sørrå, Asaa og Gerå. Gerå nævnes første gang 1253, Voerså og Sørrå 1408, Melholt 1451 og Asaa 1531. Fra undersøgelser ved man dog, at der allerede i 1200-tallet var bebyggelse i Asaa.

I 1878 lykkedes det private med de lokale godsejere i spidsen og med hjælp fra staten at bygge en ½ km lang mole ud i havet (en øhavn), hvor skibene kunne losse og laste. Man satsede også på fiskeri, og en fiskerihavn åbnede i 1908. Trods stagnationen i fiskeriet er fiskernes redskabshuse fra 1930'erne bevaret, ligesom auktions-

huset af sorttjæret træ, opført 1959, stadig står ved havneindløbet.

Tilsandingen af havnen medførte, at der syd for havnen opstod en kunstig badestrand, som blev et populært udflugtsmål, da friluftsbadning blev moderne. Fra 1930'erne udlejede havnen pladser til badehuse. I dag står fortsat en række badehuse.

Asaa Borgerforening, oprettet 1907, begyndte i 1927 at afholde hestevæddeløb. Det blev en stor succes og har været afholdt hvert år siden, kun afbrudt af besættelsen. I den lokale Turistinformation fra 1993 fortælles: "Ikke mange meter fra Asaa Camping ligger Asaa festplads, hvor der i mere end 50 år har været afholdt et årligt hestevæddeløb - en festdag, der år efter år trækker tusinder af mennesker til byen". I dag afholdes Asaa marked samtidig med væddeløbet. Banen er ejet af borgerforeningen, der lige har bygget nye faciliteter.

Havnemuseet har til huse i de gamle røde fiskerhuse på selve havnearealet.

Den gamle barkgryde og tjærekogeriet er restaureret og står langs vejen mellem byen og havnen.

Asaa Havn med de gamle redskabshuse i baggrunden.

1 Sæbygård Skov. Privatejetet bøgeskov med et varieret fugleliv. Skoven har siden midten af det forrige århundrede været et udflugtssted for byens borgere og turister. I skoven findes afmærkede stier. Den flotte, uregulerede Sæby Å løber gennem skoven. Fra "Gedebjerget" er der en flot udsigt over havet og byen. Herregården, Sæbygård, lige syd for skoven er opført i midten af 1500-tallet og er omgivet af brede voldgrave

2 Jernkilden. Fundet af Jernkilden i 1883 og opførelsen af et kurbadehotel gjorde for alvor Sæby kendt som kur- og badeby. De første turister begyndte dengang at strømme til byen for at rekreere sig. På grund af kildens helbredende kraft for mennesker med blodmangelsygdomme var der tidligere indrettet et sanatorium i umiddelbar forbindelse med Jernkilden.

3 Sæby Vandmølle ligger ved Sæby Å midt i byen, og er smukt og nænsomt restaureret. Den gamle vandmølle tilhørte i en lang årrække Sæbygård. I dag er den privatbolig og kan kun ses udefra.

4 Sæby. Navnet betyder byen ved havet. Byens vartegn, skulpturen "Fruen fra Havet" er 6,5 m høj. Skulpturen er en "Janusfigur", et mytologisk væsen med to ansigter, som på én gang symboliserer begyndelse og slutning, fortid og nutid, afrejse og hjemkomst. Den er udført af kunstneren, Marit Benthe Norheim, i samarbejde med 880 børn fra skolerne i Sæby. Byen var gennem middelalderen ejet af bispesædet Børglum Kloster og var dengang en vigtig havneby. Byen rummer et velbevaret historisk bymiljø med mange kunsthåndværkere. Museet og kirken er et besøg værd.

5 Professorens Plantage. Stasejet opholdsareal med rastepuds, offentlige toiletter og fin badestrand. Området består af klithede med fyrbæksning, lyng, blåbær og enebærbuske. I plantagen findes et varieret fugle- og dyreliv. Her kan man møde rådyr, harer og mange forskellige fugle på træk langs kysten.

6 Voerså. Landsbyen har et enestående miljø langs åen. Især den østlige del af byen nord for åen er spændende på grund af sit netværk af små grusveje, frodige beplantninger og charmerende huse. Voerså har også et hyggeligt fiskerleje og lystbådehavn. I 2006 nedbrændte den 300 år gamle kro. Den er nu under genopbygning. I byen kan man leje robåde og vandcykler og sejle op ad åen.

7 Asaa. Specielt havnen er interessant. Den ligger på en ø, som ved et drag er forbundet med fastlandet. Havnen består af tre bassiner. På havnen findes et hyggeligt havnemuseum, som har åbent mod entré i perioden 15/6-28/8 fra 14.00-17.00. Syd for havnen findes en fin, børnevenlig badestrand.

8 Geraa. Flere velbevarede huse fra 1700-tallet. Selve åen, Gerå, har på lange strækninger bevaret sit naturlige, slyngede forløb.

Publikums færdsel

Hunde skal føres i snor. Nogle få steder er hunde ikke tilladt, jf. skiltning. På enkelte dage kan strækninger være lukket på grund af jagt, skiltning herom skal respekteres og alternative ruter findes. Ligeledes skal kørsel i forbindelse med mark- og skovarbejde respekteres.

Telte må kun opstilles på særligt indrettede primitive lejr-pladser eller i de statskove, hvor fri teltning er tilladt, se www.sns.dk. Båltænding er kun tilladt på særligt indrettede bålplasser. Rygning på naturarealer er ikke tilladt i perioden 1/3-31/10.

Hvis man vælger at forlade vandrestien, gælder naturbeskyttelseslovens almindelige regler for færdsel og ophold.

Tag hensyn til de mennesker, der ejer og lever af naturen. - Affald må naturligvis ikke smides i naturen. - Al færdsel sker på eget ansvar!

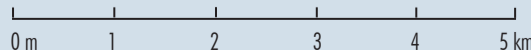
fortsætter på folderen, Aalbæk - Sæby

Østkyststruten - national cykelrute 5

Signaturforklaring:

- Område med særskilt vandretursfolder
- Nordstien
- Midlertidig linieføring
- National eller regional cykelrute
- Turistinformation
- Vandrerhjem
- Campingplads
- Primitiv lejrplads
- Kro/hotel med overnatning
- Spisested
- Parkerings-/rastepuds
- Fugle-/udsigtstårn
- Dagligvarebutik
- Kiosk
- Få mere at vide om denne lokalitet på www.northseatrail.org
- Kirke

Målestok: 1: 75.000

© Kort- og Matrikelstyrelsen 1992/KD.86.1029

fortsætter på folderen, Melholt - Lille Vildmose